

Modal partikeller

die Modalpartikeln

«Komm doch!» dediğinde «gel» demez, «lütfen gel artık» der. Türkçede vurguyla anlatılanı Almanca partikeller taşır — çevirisi yoktur, tonu vardır.

Modal partikeller, cümleye ince anlam katmak için kullanılan zarflardır: doch, mal, ja, halt.

A2 yolunda 11/21

7 bölüm · içindekiler

~10 dk okuma

13 soruluk test

Resimli ders >

Konuyu panoya as ↗

PDF indir ↓

İpucu: Almanca bir kelimeye dokun. Türkçesi çıkar, deftere kaydedersin, sonra Panom'da quiz'le sınarsın.

Anladım

Bölüm 01

00:12

Bunu Türkçede zaten yapıyorsun

«Gel.» ile «Gelsene ya.» arasındaki fark gramer değil. İkisi de doğru, ikisi de aynı şeyi istiyor — ama biri emir, öteki davet. Farkı yaratan «-sene» ve «ya»nın sözlükte bir anlamı yok. İşleri **tonu taşımak**.

Türkçe bu minik kelimelerle dolu: *bir · peki · ya · işte · hani · herhalde · canım · hadi · zaten*. Sen bunları düşünerek koymuyorsun. Almanca senden birebir aynısını istiyor, sadece listesi başka: **mal · denn · doch · ja · halt · eben · wohl · schon**.

Kannst du mir helfen?

Bana yardım edebilir misin? → doğru, ama düz. Formu doldurur gibi.

✓ Kannst du mir **mal** helfen?

Bir yardım eder misin? → aynı cümle, insan sesi.

❶ Dikkat: birincisi **yanlış değil**. Bu sayfada yanlış-doğru yok, *düz-canlı* var. Partikelleri bilmemek hata yapmana sebep olmaz; sadece seni robot gibi duyurur.

Almanca dilbilgisi kitabı bunlara **Modalpartikeln** (ya da **Abtönungspartikeln** — «tonlama parçacıkları») der. Adını bilmen gerekmiyor; nereye konduğunu ve neyi hissettirdiğini bilmen gerekiyor.

Bölüm 02 00:55

Sekiz partikel, on yedi iş — kaydedeceğin tablo

Her partikel tek bir duygu taşıyor. Aynı kelime cümle tipine göre iş değiştiriyor. Bu yüzden tabloyu «kelime → anlam» diye değil, **kelime + cümle tipi → duygu** diye oku.

PARTİKEL	TÜRKÇESİ	NE YAPAR	HANGİ CÜMLEDE	ÖRNEK
mal	«bir»	ricayı küçültür , yükünü alır	emir · rica sorusu	Kannst du mir mal helfen? — Bir yardım eder misin?
mal	«bir»	kendi niyetini yumuşatır	düz cümle (ben)	Ich schaue mal . — Bir bakayım .
denn	«peki»	soruyu sorgudan sohbeta çevirir	W-sorusu	Was machst du denn? — Ne yapıyorsun peki?
denn	«hiç · ya»	şaşkınlık , hafif sitem	evet-hayır sorusu	Hast du denn keine Zeit? — Hiç vaktin yok mu ya?
doch	«-sene · hadi»	samimi davet , ısrar	emir	Komm doch mit! — Gelsene ya!
doch	«ya · hani»	ortak bilgiyi hatırlatır	düz cümle	Das weißt du doch! — Biliyorsun ya!
doch	«ama · olur mu»	itiraz , inanamama	ünlem cümlesi	Das ist doch nicht möglich! — Bu olamaz ya!
ja	«-miş»	şaşkınlık , beklenmedik keşif	ünlem cümlesi	Das ist ja teuer! — Bu ne pahalıymış!
ja	«ya»	«ikimiz de biliyoruz» der	düz cümle	Ich habe es dir ja gesagt . — Söylemiştim ya .

PARTİKEL	TÜRKÇESİ	NE YAPAR	HANGİ CÜMLEDE	ÖRNEK
ja	«sakin»	sert uyarı — <i>vurgulu</i>	olumsuz emir	Komm ja nicht zu spät! — Sakın geç kalma!
halt	«işte»	kabullenme , elden bir şey gelmez	düz cümle	Das ist halt so . — Öyle işte .
eben	«işte»	aynı iş — kuzeyin tercihi	düz cümle	Dann müssen wir eben warten . — O zaman bekleriz işte .
eben	«aynen»	onaylama — tek başına durur	cevap	Eben! — Aynen!
wohl	«herhalde · galiba»	tahmin , emin değilsin	düz cümle	Er ist wohl krank . — Herhalde hastadır .
schon	«merak etme»	teselli , güven verme	düz cümle	Das schaffst du schon . — Yaparsın sen , merak etme .
schon	«hadî»	sabırsızlık	emir	Komm schon! — Hadi gel!
schon	«doğru da...»	kabul edip itiraz açar	düz cümle + aber	Das stimmt schon , aber es ist zu teuer . — Doğru da , çok pahalı .

Türkçe karşılıklar **yaklaşık**. Birebir eşleşme yok: Türkçedeki «işte» **halt**'ın geçmediği yerlerde de kullanılıyor. Karşılığı çeviri diye değil, *hatırlatıcı* diye kullan.

① On yedi satırı bir oturuşta öğrenmeyeceksin. Bugünlük hedef: **iki tane. mal ve denn** ile başla — en sık geçenler ve yanlış kullanma riski en düşük olanlar.

Bölüm 03 01:50

Nereye konuyor: cümlelerin ortası

Partikelin yeri keyfî değil. Almanca cümlelerin ortasına **Mittelfeld** denir — çekimli fiilden sonra, cümle sonundaki parçadan önce kalan alan. Partikel **hep oraya** girer, hem de o alanın başına yakın.

CÜMLE BAŞI	ÇEKİMLİ FİİL	ZAMİR(LER)	PARTİKEL	GERİSİ
—	Kannst	du mir	mal	helfen?
Was	machst	du	denn	?
—	Komm	—	doch	mit!
Das	ist	—	ja	teuer!
Das	weiß	du	doch	!

CÜMLE BAŞI	ÇEKİMLİ FİİL	ZAMİR(LER)	PARTİKEL	GERİSİ
Ich	habe	es dir	ja	gesagt.
Dann	warte	ich	halt	.
Er	ist	—	wohl	krank.
Das	schaffst	du	schon	.

Kolonları soldan sağa oku: partikel **zamirlerden sonra**, geri kalan her şeyden önce. Fiilin ayrılan eki (**mit**) ve fiilin ikinci parçası (**gesagt**) her zaman en sonda kalır — partikel oraya karışmaz.

- Zamirler partikelden **önce** gelir — bu kesin: **Kannst du mir mal helfen?** (~~Kannst du mal mir helfen?~~ değil.)
- Yeni/belirsiz bilgi partikelden **sonra** gelir: **Ich habe doch einen Termin.**
- Belirli bir isim öbeği iki tarafa da geçebilir; anlam hafif kayar, ikisi de doğru Almancadır.
- Partikel cümlelerin **başına gelmez**. Başa koyduğun an o kelime artık partikel değildir.

Bir bonus: **eigentlich** («aslında · bu arada») bu ailenin cümle başına gelebilen tek üyesi. **Eigentlich wollte ich nicht.** — Aslında istemiyordum. Ama ortada da durur: **Wie alt bist du eigentlich?**

REKLAM

728 × 90

İki tuzak: aynı kelime, başka iş

TUZAK 01

«doch» üç ayrı iş yapıyor

- ✓ Hast du keine Zeit? — **Doch**, ich habe Zeit.

Vaktin yok mu? — Aksine, var. → CEVAP KELİMESİ: tek başına durur, vurgulu.

- ✓ Komm **doch** mit!

Gelsene ya! → PARTİKEL: cümlelerin ortasında, vurgusuz.

- ✓ Er hat es **doch** gemacht.

Yine de yapmış. → BEKLENTİ KIRAN doch: burada vurgu doch üstünde, anlamı «her şeye rağmen».

Üçünü ayıran şey yazılışı değil, **yeri ve vurgusu**. Cevap kelimesi tek başına ve virgülden önce durur. Partikel ortadadır ve duyulmaz. Üçüncüsü ortadadır ama *duyulur* — sen de o an kaşını kaldırırsın.

- ❗ Olumsuz soruya **ja** ile cevap veremezsin. Hast du keine Zeit? — **Ja**. desen Alman «vaktin yok, doğru mu?» diye anlar. Karşı çıkıyorsan **doch**.

TUZAK 02

«denn» cümle başına geçince «çünkü» olur

- ✓ Warum kommst du **denn** nicht?

Peki neden gelmiyorsun? → PARTİKEL: soruda, ortada.

- ✓ Ich komme nicht, **denn** ich bin krank.

Gelmiyorum, çünkü hastayım. → BAĞLAÇ: virgülden sonra, cümle başında.

Bağlaç olan **dennt**ten sonra kelime sırası **değişmez**: özne, sonra fiil. Bu yönüyle **weil**den ayrılır — **weil** fiili sona atar: ..., **weil ich krank bin**.

İkinci sınır: partikel olan **denn sadece soruda** geçer. Düz cümleye koyarsan Alman «çünkü» bekler ve cümle yarım kalmış gibi durur.

TUZAK 03

Partikel yığmak da robot yapar — ters yönden

✗ **Sag mal, kannst du mir doch mal eben schnell helfen?**

Aşırı doldurulmuş. Gramer olarak kırılmıyor ama kulakta yapmacık duruyor.

✓ **Sag mal, kannst du mir kurz helfen?**

Bir bak hele, kısa bir yardım eder misin? → doğal.

Ölçü basit: **cümle başına bir partikel**. İkiliye ancak yerleşmiş kalıplarda çıkarsın (bir sonraki bölüm). Yeni öğrendiğin oyuncağı her cümleye koyarsan, düz konuşmaktan daha çok sırtır.

Bölüm 05

03:40

İkililer: Almanların günde otuz kez söylediği kalıplar

Partikeller birleşebilir, ama sıraları serbest değil. Kötü haber: sırayı hesaplayabileceğin temiz bir kural **yok**. İyi haber: günlük dilde tekrarlayan ikili sayısı az. Kelime kelime değil, **blok** olarak ezberle.

KALIP	NE KATİYOR	ÖRNEK	TÜRKÇESİ
doch mal	davet + yumuşatma : en sevilen ikili	Schau doch mal!	Bir baksana ya!
doch mal	ısrarsız öneri	Frag doch mal deinen Chef .	Bir sorsana patronuna .
Sag mal , ...	sohbet açar , araya girer	Sag mal , wie spät ist es?	Bir baksana , saat kaç?
denn eigentlich	meraklı soru , hafif laf sokma	Was machst du denn eigentlich?	Sen ne yapıyorsun ki aslında?
ja wohl	inanamama , itiraz	Das ist ja wohl nicht dein Ernst!	Ciddi olamazsın ya!
doch schon	«biliyorsun zaten»	Du weißt es doch schon .	Biliyorsun zaten ya .
halt einfach	kabullenme + sadeleştirme	Dann bleib halt einfach hier .	O zaman kal işte burada .
ja nicht	sert uyarı (vurgulu ja)	Vergiss das ja nicht!	Sakin unutma!

Bu tablodaki her satır **hazır kalıp**. Sırasını değiştirmeye çalışma — **mal doch** diye bir şey yok.

Listede **einfach** da görüldü. O da bu aileden: «öylece · sadece». **Mach das einfach.**

— Sen yap işte. Sekizliye dahil değil ama aynı raftan.

Kimse bunu söylemedi: vurguyu kaldırdığın an kelime iş değiştirir

Bu sekiz kelimenin hiçbirisi sana yeni değil. **ja** zaten «evet», **schon** zaten «çoktan», **denn** zaten «çünkü». Kafanın karışmasının sebebi de bu: **her partikelin bir ikizi var** ve ikisi aynı yazılıyor.

Ayıran tek şey **vurgu**. Partikel olarak kullandığında kelime *vurgusuzdur* — üstünden geçersin, vurgu bir sonraki kelimeye kayar. Vurgularsan kelime kimlik değiştirir ve gerçek anlamına döner.

KELİME	VURGUSUZ = PARTİKEL	VURGULU = GERÇEK KELİME	İKİZİN ÖRNEĞİ
mal	«bir» — ricayı yumuşatır	kere · çarpı	Ich war schon dreimal in Berlin .
ja	«-miş · ya» — şaşkınlık	evet	Ja , ich komme .
doch	«-sene · ya» — davet	aksine evet (olumsuz soruya cevap)	Kommst du nicht? — Doch!
denn	«peki» — soruda ton	çünkü (bağlaç)	Ich bleibe zu Hause , denn ich bin müde .
schon	«merak etme · hadi»	çoktan · zaten	Ich bin schon fertig .
eben	«işte» — kabullenme	az önce · düz (yüzey)	Sie ist eben gegangen .
halt	«işte» — kabullenme	Dur! (halten emri)	Halt! Nicht weitergehen!
wohl	«herhalde» — tahmin	iyi (sağlık , keyif)	Ich fühle mich nicht wohl .

Bu tabloyu okuduktan sonra dinlediğin Almancada bir şey değişir: aynı kelimeyi iki farklı hızda duymaya başlarsın.

DİKKAT

«ja» vurgulanınca tehdide dönüşür

✓ **Das ist **ja** teuer!**

Bu ne pahalıymış! → ja vurgusuz, vurgu «teuer»de. Şaşkınlık.

✓ **Komm **ja** nicht zu spät!**

Sakin geç kalma! → ja vurgulu. Uyarı, hatta tehdit.

Aynı harfler, aynı yer, tamamen başka duygu. Bu yüzden partikel öğrenmenin yolu tablo ezberlemek değil, **cümleyi sesli tekrarlamak**. Gözle öğrenilmiyor.

❗ Dürüst sınır: bu partikeller **konuşma dilidir**. Resmî e-postada, dilekçede, B1 yazılı sınavının resmî mektup bölümünde kullanma — orada puan getirmez, hatta üslubu düşürür. Sözlü sınavda ve günlük hayatta ise fark yaratır.

Kuralın çalışmadığı yerler. Bu sayfadaki hiçbir eşleştirme %100 değil. Nerede kaydığını bilerek kullanırsan hata yapmazsın:

- **halt / eben coğrafi ama sınırı silik.** halt güney ve orta Almanya ile Avusturya, eben kuzey. Ama halt son yıllarda kuzeye de yayıldı; hangisini kullanırsan kullan anlaşılırsın.
- **wohl her zaman nötr değil.** Du hast wohl keine Lust. tonuna göre «canın istemiyor herhalde» de olur, «canın istemiyor galiba, öyle mi?» diye sitem de. Emin olmadığın kişiye karşı temkinli kullan.
- **Türkçe karşılıklar tek yönlü.** Tablodaki «işte», «ya», «bir» Almancadan Türkçeye çevirirken tutar; ters yön her zaman tutmaz. Türkçede «ya» dediğin her yere doch koyamazsın.
- **mal düz cümlede sınırlı.** Emirde ve ricada rahat; düz cümlede sadece *kendi* niyetini anlatırken doğal durur: **Ich rufe dich mal an.** Başkasının eylemini anlatırken çoğu zaman gereksizdir.
- **Partikelsiz cümle bozuk değildir.** Emin değilsen koyma. Yanlış partikel, hiç partikel koymamaktan daha çok dikkat çeker.

Şüphedeysen uygulanacak test dört maddelik: partikel **cümle başına gelemmez, vurgulanamaz, tek başına cevap olamaz, nicht ile olumsuzlanamaz**. Kurduğun cümlede bu dördü tutuyorsa o kelime partikel olarak çalışıyordur.

Bölüm 07

05:50

Defterine nasıl yazacaksın

Bu konu kelime listesiyle çözülmez. Partikelin anlamı yok ki listeye yazasın — **durumu** var. O yüzden kaydı kelime olarak değil, *an* olarak tut.

- **Yanlış kayıt:** mal = «bir»
- **Doğru kayıt:** Birinden yardım isterken → **Kannst du mir mal helfen?**
- **Yanlış kayıt:** halt = «işte»
- **Doğru kayıt:** Değiştiremeyeceğin bir şeyi kabullenirken → **Das ist halt so.**

Üç kutulu kayıt: **durum + tam cümle + sesli tekrar**. Cümleyi yazdıktan sonra üç kez yüksek sesle söyle ve partikelin üstünden hızlı geç — vurguyu bir sonraki kelimeye bindir. Kaydın asıl kısmı bu.

Sonra kendi hayatından bir cümle ekle. Bugün gerçekten söyleyeceğin bir cümle olsun: markette, işte, mesajda. Başkasının cümlesi akılda kalmaz; seninki kalır.

❶ Haftada iki partikel yeter. Bir ayda sekizi de biter. Kimse senden hepsini birden kullanmanı beklemiyor — **mal** ve **dochu** doğru yere koyduğun gün bile Almanın sana bakışı değişir.

İPUÇLARI

Testten önce bunları bil

Konunun çekirdeği üç satırda, altında Türkçeden çevirirken en sık düşülen yerler.

01

mal ricaya çevirir

02

denn soruyu
sohbete çevirir

03

doch üç iş yapar

mal emri yumuşatır: **Komm mal her!** «bi gelsene». Neredeyse her günlük ricada duyulur.

Kannst du mir mal helfen?

denn soruya merak tonu katar, sorgu havasını alır: **Was machst du denn?** Bağlaç **denn** (çünkü) ile aynı yazılır, işi başkadır.

Was machst du denn?

① Olumsuz soruya itiraz: **Hast du keine Zeit? — Doch!**
② Hatırlatma: **Das weißt du doch.** ③ Teşvik: **Komm doch mit!**

Doch, ich habe Zeit.

04

wohl ve ja ton verir

wohl tahmin: **Er ist wohl im Urlaub** (herhalde). **ja** şaşkınlık/ortak bilgi: **Das ist ja teuer!**

Er ist wohl im Urlaub.

× ~~Hast du keine Zeit? — Ja, ich habe Zeit.~~

✓ **Doch, ich habe Zeit.**

Olumsuz soruya olumlu itiraz **doch** ile verilir; **ja** burada belirsiz kalır.

× ~~Partikeli sözlük anlamıyla çevirmek (mal = kez)~~

✓ **Partikel ton taşır, anlam taşımaz.**

mal burada «kez» değildir; cümleye «bi ... sene» tonu verir. Çeviri değil his aktarır.

× ~~Was machst du? (sohbet kuru kuruya)~~

✓ **Was machst du denn?**

Partikelsiz soru sorgu gibi düşebilir; **denn** merak tonu katar.

× ~~Bist du müde? — Doch.~~

✓ **Bist du müde? — Ja. / Nein.**

doch yalnız OLUMSUZ soruya itirazdır; olumlu soruya düz cevap verilir.

Cümleyi kendin diz

Kelimelere dokun, doğru sırayla yerleştir. Almancanın en zor kısmı burası — ve seçenek şıkkı yok, cümleyi **sen** kuruyorsun.

KELİMELERE DOKUN

KELİMELERE DOKUN

KELİMELERE DOKUN

Bölüm 08

06 : 45

Kendini dene

Cevaba dokun — neden öyle olduğunu birlikte görelim.

+7

Konuyu bitir: tam testi çöz

13 soru • süreli • sınav gibi • %60 ile konu biter

NOTLARIN

Bu konuya notun

Aklında kalsın istediğin kuralı, örneği ya da soruyu yaz. Kendiliğinden kaydedilir ve Panom'da toplanır.

Notun

Örneğin: -ung ile biten her isim die.

REKLAM

728 × 250

GENAU ALMANCA — KURAL DEĞİL, ANLAŞILMA ANI.
GENAU · ÜCRETSİZ ALMANCA KÜTÜPHANESİ